

บทที่ 1

บทนำ

1. ความสำคัญของปัญหาการวิจัย

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ได้จัดการศึกษาทางไกลหรือเรียกสั้นๆ ว่า การเรียนทางไกล เป็นการศึกษาตามหลักสูตรการศึกษาที่สถาบันการศึกษาทางไกลจัดขึ้น โดยผู้เรียนและผู้สอนอยู่ต่างถิ่นต่างที่กันถ่ายทอดเนื้อหาและประสบการณ์ด้วยระบบการสอนทางไกลผ่านสื่อการสอน ใช้รูปแบบการศึกษาทางไกลที่ยืดโครงสร้างสื่อการศึกษา โดยใช้สื่อสิ่งพิมพ์เป็นสื่อหลักในรูปแบบตำราทางไกล ให้นักศึกษาศึกษาด้วยตนเอง และมีแบบฝึกปฏิบัติเป็นสื่อหลัก และมีสื่อเสริมในรูปรายการวิทยุกระจายเสียง และรายการวิทยุโทรทัศน์ สื่อโสตทัศน์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์และโทรคมนาคม (ชัยยงค์ พรหมวงศ์, 2555, น.1) สำหรับสื่อประเภทเสียงที่เป็นสื่อเสริมที่มีใช้ในรูปสื่อโสตทัศน์ที่นำมาใช้ในสมัยแรกที่เปิดสอนในรูปเทปเสียง ปัจจุบันก็ยังนำสื่อเสียงมาใช้เป็นสื่อเสริมในรูปซีดีเสียง เกือบทุกชุดวิชาของมหาวิทยาลัยมีการผลิตซีดีเสียง ซึ่งนักศึกษาต้องชำระเงินในส่วนนี้เป็นค่าวัสดุการศึกษา

จากการศึกษาการผลิตซีดีเสียงสำหรับเป็นสื่อเสริมคู่กับเอกสารการสอนสำหรับนักศึกษาในระดับปริญญาตรี มีการนำเสนอในรูปแบบการบรรยายของอาจารย์ผู้เขียนหน่วยแต่ละท่าน และมีเสียงดนตรีมาประกอบ ซีดีเสียงจะมีประจำในแต่ละหน่วยในบางชุดวิชาอาจนำรายการวิทยุกระจายเสียงสำเนาเป็นซีดีให้นักศึกษารับฟังแทน จากการศึกษางานวิจัยของสำนักเทคโนโลยีการศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2553 ถึงพ.ศ. 2561) ผลการวิจัย พบว่า นักศึกษามีการใช้ซีดีเสียง (MP3) ลดน้อยลง มีการใช้ร้อยละ 68.78 ถึงร้อยละ 80.30 และมีการใช้ร้อยละ 53.40 ถึงร้อยละ 68.30 (สำนักเทคโนโลยีการศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2553-2560, น.1-2) นี่เป็นปัญหาที่สำคัญที่นักศึกษามีการใช้ซีดีเสียงน้อยลงตามลำดับ เหตุผลประการหนึ่งอาจเกิดขึ้นจากการนำเสนอซีดีเสียง หรือซีดีเสียงยังไม่ได้ให้คุณประโยชน์ต่อนักศึกษาเต็มที่ในการเป็นสื่อที่ต้องรู้ ควรรู้ หรือนำรู้

ในระบบการศึกษาทางไกลสื่อเสียงเป็นสื่อที่มีความสำคัญในการสอนทางไกล ด้วยคุณลักษณะของสื่อเสียงนักศึกษาสามารถรับฟังพร้อมกับทำกิจกรรมอื่น และใช้งานง่ายเพียงแต่มีเครื่องเล่นหรือผ่านระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ หรือเครือข่ายสังคม นักศึกษาที่มีเครื่องคอมพิวเตอร์ หรือสมาร์ทโฟนที่มีระบบเครือข่ายที่มีความเสถียรที่มีประสิทธิภาพนำมาใช้ได้ สำหรับนักศึกษาที่ไม่มีคอมพิวเตอร์มีแต่เครื่องเล่นก็สามารถศึกษาจากซีดี (MP3) นั้นได้ จากแนวคิดการพัฒนาสื่อเสริมของ

มหาวิทยาลัยในระบบการศึกษาทางไกลได้กำหนดการใช้สื่อเสริม ดังนี้เป็นสื่อที่อยู่นอกเหนือสื่อหลัก ใช้ประกอบและเสริมเติมเต็มรายละเอียดต่าง ๆ ที่ไม่มีหรือเป็นจุดอ่อนของระบบสื่อหลัก สื่อเสริมมี ขอบข่ายประกอบด้วย (1) สื่อประกอบ เป็นสื่อปลุกย่อยที่ต้องใช้ควบคู่กับระบบสื่อหลัก มีบทบาทหน้าที่ ในการชี้้นำการใช้สื่อ ตลอดจนเป็นคู่มือและเครื่องมือในการประกอบกิจกรรมต่าง ๆ (2) สื่อขยาย รายละเอียด เป็นสื่อที่เตรียมการให้ผู้เรียนได้ศึกษาเพิ่มเติมในส่วนที่เป็นจุดอ่อนของสื่อหลัก เพื่อเสริมเติม เต็มเนื้อหาสาระ ทักษะ และประสบการณ์ให้กับผู้เรียนที่มีความต้องการหรือเป็นส่วนส่วนตัวของผู้เรียน แต่ละบุคคล และ (3) สื่อเสริมเติมเต็ม เนื้อหาสาระ ทักษะ และประสบการณ์ จากประเด็นที่จำเป็นต้องมี การปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน จึงจะบรรลุวัตถุประสงค์ของการสอนได้ (นิคม ทาแดง, 2552, น.143-145)

สื่อเสียงในรูปตำราเสียง เป็นประเภทของสื่อเสียงประเภทหนึ่งที่มีมหาวิทยาลัยยังไม่ได้ นำมาใช้อย่างเป็นระบบและมีขั้นตอน การออกแบบและการผลิตตำราเสียงที่จะเสริมสร้างประสิทธิภาพ การเรียนของนักศึกษา โดยเฉพาะตำราเสียงแบบสรุปเนื้อหา เป็นตำราเสียงประเภทหนึ่งที่มีความแตกต่าง จากซีดีเสียงที่เป็นสื่อเสริมให้นักศึกษาศึกษา

จากการศึกษางานวิจัยในเรื่องของตำราเสียงมีงานวิจัยค่อนข้างน้อยมาก มีจำนวน 2 เรื่อง คือ การพัฒนาแบบจำลองการออกแบบตำราเสียงชุดวิชาของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (สมัครสมร ภัคดีเทวา, 2558) ข้อค้นพบที่ได้ คือ รูปแบบการออกแบบตำราเสียงชุดวิชามี 4 รูปแบบ คือ บรรยาย สัมภาษณ์ สันทนา และละคร

นอกจากนี้ ยังมีงานวิจัยอีกเรื่องหนึ่งทำวิจัยเมื่อ พ.ศ. 2561 เป็นการพัฒนตำราเสียงเพื่อ การศึกษาทางไกลระดับประถมศึกษา (วาสนา ทวีกุลทรัพย์, 2561) ข้อค้นพบในงานวิจัย ได้แก่ ตำราเสียงที่พัฒนาขึ้น คือ ตำราเสียงแบบบทเรียนแบบโปรแกรม ตำราเสียงแบบสรุปเนื้อหา และตำรา เสียงแบบแบบฝึกหัด ได้นำมาทดลองใช้กับนักเรียนประถมศึกษา พบว่า นักเรียนชอบตำราเสียงแบบสรุป เนื้อหามากที่สุด จะเห็นได้ว่า ตำราเสียงแบบสรุปเนื้อหาเป็นตำราเสียงประเภทหนึ่งที่ทำให้ผู้เรียนให้ความสนใจ ในการเรียน

การพัฒนาตำราเสียงสรุปเนื้อหาแบบบูรณาการเนื้อหาในชุดวิชาไม่ประจำหน่วย ช่วยส่งเสริม ให้นักศึกษาเชื่อมโยงเนื้อหาให้เข้าใจโดยภาพรวมชัดเจนยิ่งขึ้น ดังที่ Joyce Well (1996, P.334) ได้กล่าว ว่า การบูรณาการช่วยให้ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงความคิดรวบยอดเชื่อมโยงความรู้ มีทักษะในการเรียนรู้ และสามารถสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง และผนวกกับการสรุปเนื้อหาจะช่วยประมวลเรื่องราวที่สำคัญเข้าด้วยกัน รวบรวมความสนใจของผู้เรียนเข้าไว้ด้วยกัน และส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ให้กับผู้เรียน (<https://Tamyromgaya.wordpress.com>, สืบค้น 8 สิงหาคม 2562)

กระบวนการพัฒนาตำราเสียงสรุปเนื้อหาแบบบูรณาการหน่วย จะมีการวิเคราะห์เนื้อหา การผสมผสานเนื้อหาหรือบูรณาการเนื้อหา การเชื่อมโยงเนื้อหา การปรุงแต่งเนื้อหา การตรวจสอบเนื้อหา และการนำเสนอเนื้อหา ซึ่งจะทำให้ผู้สอนเสนอเนื้อหาในตำราเสียงที่เป็นประโยชน์ในการเรียนของนักศึกษา จึงควรได้มีการพัฒนาตำราเสียงสรุปเนื้อหาแบบบูรณาการหน่วย เมื่อพัฒนาขึ้นแล้วควรได้ผ่านกระบวนการทดสอบประสิทธิภาพเบื้องต้นก่อนนำมาใช้จริง

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

2.1 เพื่อพัฒนาตำราเสียงสรุปเนื้อหาแบบบูรณาการหน่วยเพื่อเป็นสื่อเสริมสำหรับนักศึกษา ระดับปริญญาตรี

2.2 เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาที่เรียนด้วยตำราเสียงสรุปเนื้อหาแบบบูรณาการหน่วยเพื่อเป็นสื่อเสริมสำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี

2.3 เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักศึกษาที่เรียนด้วยตำราเสียงสรุปเนื้อหาแบบบูรณาการหน่วยเพื่อเป็นสื่อเสริมสำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี

3. สมมติฐานการวิจัย

3.1 ตำราเสียงสรุปเนื้อหาแบบบูรณาการหน่วย เพื่อเป็นสื่อเสริมสำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรีมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด 80/80

3.2 นักศึกษาที่เรียนด้วยตำราเสียงสรุปเนื้อหาแบบบูรณาการหน่วย มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.3 นักศึกษาที่เรียนด้วยตำราเสียงสรุปเนื้อหาแบบบูรณาการหน่วยมีความคิดเห็นต่อตำราเสียงสรุปเนื้อหาแบบบูรณาการหน่วยในระดับเห็นด้วยมากที่สุด

4. กรอบแนวคิดการวิจัย

กรอบแนวคิดการวิจัย เรื่อง “การพัฒนาตำราเสียงสรุปเนื้อหาแบบบูรณาการหน่วยเพื่อเป็นสื่อเสริมสำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี” ครอบคลุมหลักการ ทฤษฎี แนวคิดที่เกี่ยวข้องดังนี้ (1) การศึกษาทางไกล (2) ตำราเสียงเพื่อการศึกษากไกล (3) การสรุปบทเรียน (4) การสอนแบบบูรณาการ และ (5) การทดสอบประสิทธิภาพ

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดการวิจัย

5. ขอบเขตการวิจัย

5.1 ขอบเขตประชากรการวิจัย คือ นักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ที่กำลังศึกษาในปีการศึกษา 2563 ที่ไม่เคยลงทะเบียนเรียนในชุดวิชา 20301 เทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา

5.2 ขอบข่ายเนื้อหาการวิจัย ครอบคลุม หลักสูตรปริญญาตรีของสาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ที่เปิดสอนในปีการศึกษา 2563 เป็นหมวดวิชาเฉพาะ ชุดวิชา 20301 เทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา โดยนำเสนอเป็นสื่อเสริมแบบตำราเสียงสรุปเนื้อหาแบบบูรณาการหน่วย

5.3 ตัวแปรการศึกษา ตัวแปรต้น คือ การใช้ตำราเสียงสรุปเนื้อหาแบบบูรณาการหน่วย ตัวแปรตาม คือ (1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาที่เรียนด้วยตำราเสียงสรุปเนื้อหาแบบบูรณาการหน่วย และ (2) ความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อตำราเสียงสรุปเนื้อหาแบบบูรณาการหน่วย

5.4 ระยะเวลาการวิจัย ปี พ.ศ. 2563 – ปี พ.ศ. 2564 (1 ปี)

6. นิยามศัพท์

6.1 รูปแบบ หมายถึง แบบที่กำหนดขึ้นที่มีองค์ประกอบ ในที่นี้หมายถึง ส่วนประกอบหรือองค์ประกอบของตำราเสียงสรูปเนื้อหาแบบบูรณาการหน่วย

6.2 ตำราเสียงสรูปเนื้อหาแบบบูรณาการหน่วย หมายถึง สื่อเสียงที่มีอยู่ในรูปออนไลน์หรือออฟไลน์ที่ถ่ายทอดเนื้อหา โดยนำเสนอเฉพาะสาระสำคัญที่ผนวกรวมกันในแต่ละเนื้อหาที่มีความสัมพันธ์เข้าไว้ด้วยกันในชุดวิชา 20301 เทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา และยึดแนวคิดของการเสนอเนื้อหาในตำราเสียงที่ประกอบด้วย เนื้อหาที่ต้องรู้ ตำราเสียงประเภทนี้มีขั้นตอนการพัฒนา ดังนี้ ขั้นที่ 1 ศึกษาและวิเคราะห์คำอธิบายรายวิชา วัตถุประสงค์ รายละเอียดรายวิชา แผนการสอนประจำหน่วยและตอน และรายละเอียดของเนื้อหา ขั้นที่ 2 กำหนดวัตถุประสงค์ที่ผู้เรียนได้รับ ขั้นที่ 3 จัดกลุ่มเนื้อหาเพื่อบูรณาการ ขั้นที่ 4 เขียนแนวคิดหลักและแนวคิดรองของเนื้อหา ขั้นที่ 5 ประชุมเนื้อหาที่บูรณาการ ขั้นที่ 6 เขียนรายละเอียดของการนำเสนอเสียง ขั้นที่ 7 บันทึกเสียงสมบูรณ์ ขั้นที่ 8 ตรวจสอบคุณภาพของตำราเสียง และขั้นที่ 9 นำไปใช้

6.3 สื่อเสริม หมายถึง สื่อที่ใช้เพื่อผลิตเป็นสื่อสนับสนุนสื่อหลัก คือ สื่อที่ถ่ายทอดเนื้อหาให้กับผู้เรียนในรูปเอกสารการสอน ในที่นี้ตำราเสียงสรูปเนื้อหาแบบบูรณาการหน่วยทำหน้าที่เป็นสื่อเสริมเพื่อสนับสนุนสื่อหลักในเนื้อหาที่ต้องรู้

6.4 เกณฑ์การทดสอบประสิทธิภาพ 80/80 หมายถึง การตรวจสอบคุณภาพของตำราเสียงสรูปเนื้อหาแบบบูรณาการหน่วยเป็นไปตามที่กำหนดไว้ 80/80 ค่า 80 ตัวเลขแรก หมายถึง คะแนนกิจกรรมระหว่างเรียน คือ การบันทึกสาระสำคัญในระหว่างฟังตำราเสียง ค่า 80 ตัวเลขหลัง หมายถึง คะแนนการทดสอบหลังจากการเรียนด้วยตำราเสียงแบบสรูปเนื้อหาแบบบูรณาการหน่วย เกณฑ์การยอมรับประสิทธิภาพ ครอบคลุม 3 เกณฑ์ คือ เท่ากับเกณฑ์ประสิทธิภาพที่กำหนด 80/80 ต่ำกว่าเกณฑ์ประสิทธิภาพที่กำหนด 80/80 ที่ -2.5% และสูงกว่าเกณฑ์ประสิทธิภาพที่กำหนด 80/80 ที่ +2.5%

6.5 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง การเปรียบเทียบคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียนของนักศึกษาที่เรียนด้วยตำราเสียงสรูปเนื้อหาแบบบูรณาการหน่วย

6.6 ความคิดเห็น หมายถึง การแสดงความรู้สึกของนักศึกษาที่เรียนด้วยตำราเสียงสรูปเนื้อหาแบบบูรณาการหน่วย โดยใช้การสอบถามด้วยแบบสอบถาม ครอบคลุมในประเด็นด้านคุณภาพของตำราเสียงสรูปเนื้อหาแบบบูรณาการหน่วย และด้านผลที่ได้รับจากการเรียนด้วยตำราเสียงสรูปเนื้อหาแบบบูรณาการหน่วย

6.7 นักศึกษา หมายถึง ผู้เรียนที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างที่เรียนด้วยตำราเสียงสรูปเนื้อหาแบบบูรณาการหน่วยที่กำลังศึกษาอยู่ในหลักสูตรระดับปริญญาตรีของสาขาวิชาศึกษาศาสตร์ในปีในการปีการศึกษา 2563 และไม่เคยลงทะเบียนเรียนชุดวิชา 20301 เทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา

7. ประโยชน์ที่ได้รับ

7.1 มหาวิทยาลัยจะได้ตำราเสียงสรูปเนื้อหาแบบบูรณาการหน่วยเพื่อเป็นสื่อเสริม เพื่อช่วยให้การเรียนของนักศึกษาระดับปริญญาตรีมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

7.2 มหาวิทยาลัยได้ใช้สื่อเสริมอย่างมีประสิทธิภาพ สนองตอบตามแผนมสธ. และการปฏิรูปมสธ.

